

5 SOUHRN ZJIŠTĚNÍ

Již z předchozích zjištění víme, že v České republice existují regionální rozdíly v průměrném socioekonomickém statusu žáků (SES), které úzce souvisí s rozdílným výsledným skóre z různých oblastí testování v mezinárodních šetřeních (čtenářská, přírodovědná, matematická gramotnost) i národních zjišťováních. Socioekonomické charakteristiky představují výrazný faktor ovlivňující výsledky žáků a stojí za podstatnými rozdíly mezi školami. Královéhradecký kraj se z pohledu průměrného socioekonomického statusu žáků, vypočítaného na základě datových souborů z mezinárodních šetření PISA 2015, TIMSS 2015 a PIRLS 2016, řadí mezi kraje s **vysokým SES**.

Socioekonomické rozdíly krajů souvisí také s tzv. sociálním kapitálem, který dle mnoha vědeckých studií ovlivňuje nejen ekonomický rozvoj, ale také výsledky žáků v testování. Vysoký sociální kapitál dané společnosti se vyznačuje např. vyšší mírou občanského zapojování do veřejných záležitostí, častějším členstvím ve spolkových organizacích nebo jiných sdruženích či větší mezilidskou důvěrou. Královéhradecký kraj má velký podíl třídy místních vazeb (zhruba odpovídá konceptu sociálního kapitálu). Rizikem je větší podíl strádající třídy. Celkově je ale sociální struktura obyvatel příznivým faktorem ovlivňujícím průměrné a v některých šetřeních i nadprůměrné výsledky v kraji.

Královéhradecký kraj patří mezi kraje, kterým se obecně **daří lépe vyrovnávat omezení** žáků daná socioekonomickou úrovní. Jak v šetřeních pro 4. ročník ZŠ, tak i pro patnáctileté žáky je vždy reálný výsledek lepší, než by se očekávalo vzhledem k SES.

Podíváme-li se na testové výsledky z mezinárodních šetření, kterých se účastnili žáci 4. tříd, Královéhradecký kraj má **podprůměrné** zastoupení žáků s **nejlepšími výsledky** a současně **průměrný** podíl žáků **nedosahujících ani nízké úrovně**. Naopak má vyšší zastoupení v nízké či střední úrovni.

Na dosahované výsledky lze nahlížet také z hlediska tzv. druhé gramotnostní úrovně, která je považována za hraniční pro úspěch v dalším vzdělávání. Pod tuto úroveň spadají žáci, kteří nezvládají základní dovednosti v matematice a čtení. To má následně značný vliv na výskyt negativních jevů, jako je např. podíl exekucí pramenicích z nízké finanční gramotnosti, která je se základními dovednostmi úzce provázána. Nízká čtenářská gramotnost může mít za následek neschopnost absolventů vyhledávat a analyzovat informace nejen z knih, ale ani z médií, sníženou orientaci v současném dění a špatné vyhodnocování a využívání získaných informací v osobním, občanském i pracovním životě. Vyšší podíl absolventů základních škol, kteří nezvládli ani druhou gramotnostní úroveň, má dopad na budoucí socioekonomický rozvoj kraje. V době ekonomické krize se lidé s nižším vzděláním o sebe nedokážou tak dobře postarat, což může mít za následek nárůst počtu žadatelů o sociální podporu. Zejména na prvním stupni potřebují maximální podporu ze strany školy ti žáci, jejichž rodiče je často mohou podpořit jen v omezeném rozsahu, ať už proto, že jde např. o cizince, nebo proto, že rodiče sami dosáhli jen nízké úrovně vzdělání.

Procentuální zastoupení žáků, kteří se nacházejí **pod druhou gramotnostní úrovní** v Královéhradeckém kraji, dosahuje lehce **podprůměrné** úrovně. Nejde tedy o vysloveně negativní výsledek, ale je vhodné tento podíl dále snižovat.

V národním testování, které realizuje Česká školní inspekce, dosáhli žáci Královéhradeckého kraje **podprůměrných výsledků** v testech z **matematiky** a **průměrných výsledků** v testech z **českého jazyka**, které byly určeny pro žáky 9. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. V anglickém jazyce byly v daném testování v porovnání s ostatními kraji zaznamenány spíše podprůměrné výsledky.

V případě národního šetření můžeme žáky rozdělit do tří skupin podle dosažených testových výsledků. První skupina zahrnovala výsledek v intervalu do 20 % (slabý výsledek), druhá v rozmezí od 20 % do 80 %, do třetí skupiny spadali žáci, kteří v příslušném testování dosáhli nad 80 % (výborný výsledek). V mezikrajském srovnání je **zastoupení žáků** dosahujících **výborné úrovně** v Královéhradeckém kraji **průměrné**. V případě matematiky dosáhlo výborného výsledku 7,1 % žáků, v českém jazyce 22,9 % žáků a v anglickém jazyce to bylo 39,9 % žáků.

Jako očekávaná úroveň byla pro účely zmíněného testování stanovena 60% bodová hranice. V Královéhradeckém kraji se v daném testování nacházelo 2,4 % škol, ve kterých **ani jeden žák** v testování